

EVROPSKÉ OSVĚDČENÍ O RODIČOVSTVÍ – BUDOU MÍT DĚTI STEJNÁ PRÁVA?

Veronika Vráblíková

December 2023

EUROPEUM

Institut pro evropskou politiku EUROPEUM je neziskový, nepolitický a nezávislý think tank, který se zaměřuje na evropskou integraci a soudržnost. EUROPEUM přispívá k posilování demokracie, bezpečnosti, stability, svobody a solidarity napříč Evropou a aktivnímu vystupování České republiky v Evropské unii. EUROPEUM provádí původní výzkum, organizuje veřejné akce a vzdělávací aktivity a formuluje nové názory a doporučení ke zlepšení domácích a evropské politiky.

Úvod

Tento navrhovaný institut je součástí návrhu nařízení Rady o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání rozhodnutí a přijímání veřejných listin ve věcech rodičovství a o vytvoření evropského osvědčení o rodičovství.¹ V souladu s vizí Unie, která usiluje o vytvoření a udržování prostoru svobody a práva, se nový návrh zaměřuje na uznávání rodičovství mezi členskými státy.

Tato iniciativa, inspirovaná projevem předsedkyně Komise Ursuly von der Leyen, ve kterém zaznělo, že „jste-li rodičem v jedné zemi, jste rodičem ve všech zemích“ (projev o stavu EU ze září 2020), zdůrazňuje potřebu zajistit, aby rodičovství, stanovené v jednom členském státě, bylo uznáváno ve všech ostatních členských státech pro všechny účely. Přibližně dva miliony dětí se nyní mohou ocitnout v situaci, kdy uznání jejich rodičovství není pro všechny účely uznáno v jiném členském státě.²

Cíle a okruhy úpravy

Cílem návrhu je zajistit právní jistotu a předvídatelnost pravidel týkajících se mezinárodní příslušnosti a rozhodného práva pro určení rodičovství v přeshraničních situacích. Komise rovněž klade důraz na snížení právních nákladů a zátěže pro rodiny a soudní systémy členských států spojených se soudním řízením o uznání rodičovství v jiném členském státě.

Návrh se opírá o existující právo Unie, které již vyžaduje uznání rodičovství dítěte určeného v jiném členském státě pro účely práv vyplývajících z práva Unie. Avšak

---

¹ *Proposal for a council regulation on jurisdiction, applicable law, recognition of decisions and acceptance of authentic instruments in matters of parenthood and on the creation of a european certificate of parenthood.* European Commission. (n.d.).

https://commission.europa.eu/document/928ae98d-d85f-4c3d-ac50-ba13ed981897_en

² *Recognition of parenthood between member states.* European Commission. (n.d.-b).

https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/civil-justice/family-law/recognition-parenthood-between-member-states_en?prefLang=cs

současně neuznává rodičovství pro jiné účely, což může mít pro děti nepříznivé důsledky, jako je odepření dědického nebo vyživovacího práva.

Nový návrh reaguje na současné obtíže spojené s uznáváním rodičovství, které vznikají kvůli rozdílným právním systémům členských států. Předkládá pravidla týkající se mezinárodní příslušnosti a rozhodného práva, která by pomohla odstranit nejistotu a zjednodušit proces uznávání rodičovství v přeshraničních situacích.

Problémy s uznáváním rodičovství, jak ukázala stížnosti občanů a petice Evropskému parlamentu, jsou realitou, kterou nový návrh doufá efektivně vyřešit. Tato iniciativa reflektuje nejen závazky Evropské unie k rovnoprávnosti a ochraně práv dětí, ale i potřebu budovat jednotný právní rámec, který zohledňuje přeshraniční realitu evropských občanů.

K návrhu se při jeho představení taktéž vyjádřila česká eurokomisařka, místopředsedkyně pro hodnoty a transparentnost, Věra Jourová: „Je nemyslitelné, aby někdo, kdo je rodičem v jednom členském státě, nebyl jako rodič uznán v jiném členském státě. Některé děti jsou tak vystaveny riziku, jelikož by nemusely mít zaručen přístup ke svým právům, jako je dědictví, výživné nebo rozhodnutí o školní docházce a vzdělávání. Náš návrh stanoví jasný soubor pravidel pro uznávání rodičovství, takže pokud se rodina přestěhuje z jednoho členského státu do druhého, zůstává rodinou. Tímto způsobem také snižujeme náklady a čas strávený soudními řízeními.“

Aktuální stav legislativního procesu

Evropský parlament 14. prosince 2023 podpořil návrh a dal tak zelenou uznávání rodičovství napříč EU bez ohledu na podobu rodiny, v níž se děti nacházejí. Výsledky hlasování byly poměry jasně pro návrh, když jej podpořili celkem 366 hlasy, 145 poslanců pak bylo proti návrhu a 23 se zdrželo. Cílem je zajistit, aby děti

měly stejná práva podle vnitrostátního práva, pokud jde o vzdělávání, zdravotní péči, opatrovnictví nebo dědictví.³

Pokud jde o určení rodičovství na vnitrostátní úrovni, členské státy se budou moci rozhodnout, zda budou např. akceptovat náhradní mateřství, ale budou muset uznat rodičovství určené jinou zemí EU bez ohledu na to, jak bylo dítě počato, narozeno nebo jaký typ rodiny má. Členské státy budou mít možnost rodičovství neuznat, pokud bude zjevně neslučitelné s jejich veřejným pořádkem, ačkoli to bude možné pouze v přísně vymezených případech. Každý případ bude muset být posuzován individuálně, aby se zajistilo, že nedojde k diskriminaci, např. dětí rodičů stejného pohlaví.

Zpravodajka Maria-Manuel Leitão-Marquesová (S&D, PT) uvedla: „Žádné dítě by nemělo být diskriminováno kvůli tomu, do jaké rodiny patří nebo jak se narodilo. V současné době mohou děti při vstupu do jiného členského státu z právního hlediska přijít o své rodiče. To je nepřijatelné. Tímto hlasováním se přiblížíme k cíli zajistit, že pokud jste rodičem v jednom členském státě, jste rodičem ve všech členských státech.“⁴

Podpoření od Evropského parlamentu však neznamená, že mají děti vyhráno, jelikož nyní je na řadě hlasování jednotlivých členských států v Radě. Vzhledem k tomu, že tento návrh je postaven na právním základu čl. 81 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“), protože se jedná o opatření týkající se rodinného práva, je nutná jednomyslnost k jeho přijetí.

Tu však nelze v tomto případě očekávat, bylo by velkým překvapením, kdyby konzervativní státy jako například Polsko či Maďarsko, přistoupili na tento návrh.

---

³ Recognition of parenthood: Meps want children to have equal rights ... (n.d.).

https://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/2023/12/press_release/20231208IPR15786/20231208IPR15786_en.pdf

⁴ Novotná, B. (2023, December 15). *Shrnutí: 6 hlavních bodů Plenárního Zasedání Evropského Parlamentu*. Euroskop. <https://euroskop.cz/2023/12/15/shrnuti-6-hlavnich-bodu-plenarniho-zasedani-evropskeho-parlamentu/>

Pravděpodobnější je, že se se časem dostaneme do podobné situace jako u rozvodů a rozluky a bude využit i v této oblasti institut posílené spolupráce dle čl. 20 SFEU.